

MÄNG ja TÖÖ

Sundeksemplar

PIONEER

MÄNG ja TÖÖ

VEEBRUAR 1941

N° 2

23. veebruar on Nõukogude Liidule suureks tähtpäevaks, kuna see päev on pühendatud meie kangelaslikule ja võitmatule Punaarmeele ja Mere-Sõjalaevastikule. Seda päeva 1918. aastal loetakse Punaarmee sünnipäevaks. Tol ajal Lenin ja Stalin moodustasid noore Nõukogude riigi kaitseks tööliste ja talupoegade väeosad, kellest kasvas välja kõige võimsam sõjavägi maailmas. Algul olid need väed küll puudulikult relvastatud ja varustatud, kuid võitlesid seda vapramalt ja vabastasid meie suure kodumaa pinna igasugustest vaenlastest.

Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastik on muutunud võimsaks jõuks ja hoidnud meist eemal hävitava sõjamõllu. Meie töötava rahva sõjavägi tugevasti relvastatult ja hästi varustatult seisab nüüd meie suure kodumaa piiridel

igas maailmakaares valvel. Kangelaslik Punaarmee on meie kaitsja igasuguste vaenlaste vastu ja tänu temale on meil kõigil võimalik rahunud elada, igapäevast tööd teha, koolis käia, õppida ja elada õnnelikult Nõukogude Liidus.

Kõigi töötajate suured juhid Lenin ja Stalin löid ja kasvasid võimsa Punaarmee koos sms Vorosiloviga, kes on Nõukogude Liidu esimene marssal ja praegune NSVL kaitsekomitee esimees. Vorosilov, keda kõik Nõukogude Liidu rahvad armastavad kui vaprat ja tarka väejuhti, sai käesolevas veebruaris 60-aastaseks.

Ülaltoodud pildil näeme kaht suurt lahingusõpra — Stalinit ja Vorosilovit — sõjarindel 21 aasta eest. Mõlemad seisavad autos, Vorosilovil kaart käes. See pilt on valmistatud P. Vassiljeva joonistuse järgi.

MÄNG JA TÖÖ

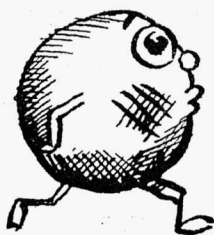
Riigiraamatukogu

№ 59894

Foto A. Kalm

Ühest saanist võib ka viiekesi lõbu tunda

VARBLANE, HIIR JA PANNKOOK

J. Karnauhova järgi

Varblane, hiir ja rasvane pannkook said headeks sõpradeks ning hakkasid üheskoos elama. Varblane oli lennanud talu õuest, hiir pagenud kassi eest ja pannkook põgenenud otse pannilt rasva ja või seest.

Värsked sõbrad elasid hästi ega teinud üksteisele liiga. Varblane kandis toitu kokku: tõi põllult teri, metsast seeni ja aedadest ube. Hiir muretses küttet pliidi jaoks, pannkook aga oli kokaks.

Õhtuti istusid nad koos söögilaua taga ja kiitsid oma elu.

Varblane sirtsus:

— Ah, on see aga supp — rasvane ja nii hea, et ise kipub kõhtu.

Pannkook seletas vastu:

— Aga mina, pannkook, koorest ja võist kohevil nagu padi, suplen kord pajas ja — näete — supil kohe rasvakord peal nagu peegliklaas!

Varblane sõi putru ja kiitis:

— Noh, küll on aga puder — tummine ja tuline!

Hiir hakkas omakorda seletama:

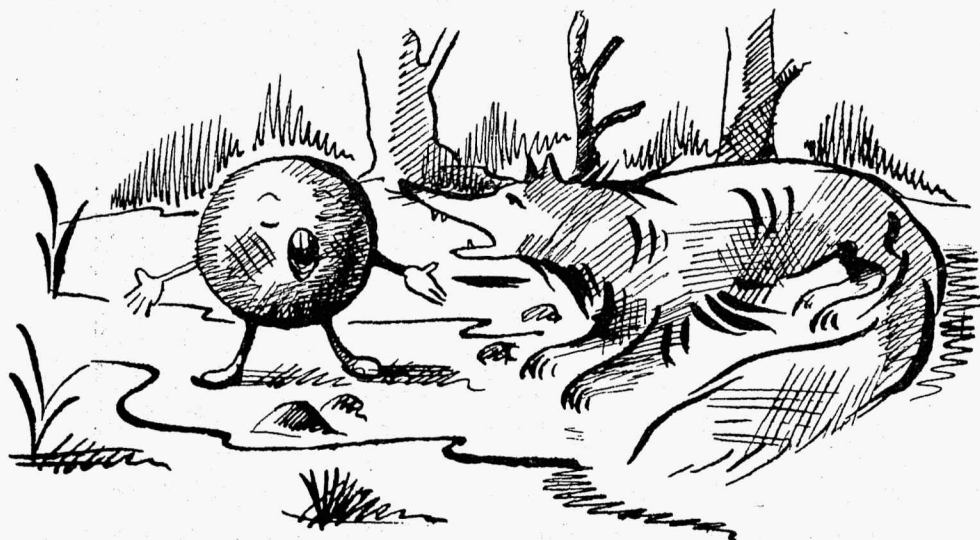
— Kelle muu töö see on kui minu? Hagu toon metsast, peenikeseks ta närin, ahju ta loobin ja sabaga teda kohendan. Lõõmav on tuli ja puder sellest tuline.

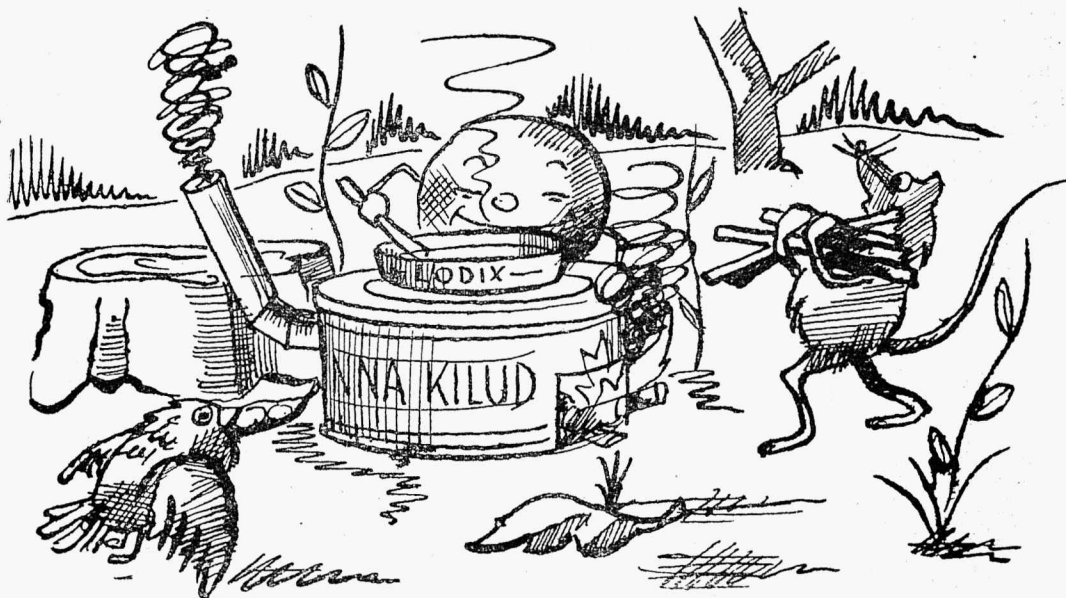
Sirtsus siis varblane:

— Ka mina pole sugugi laisk: seeni ma korjan, teri ma nopin, ube ma otsin ja — näete — kõike meil küllalt ja kõhud meil täis!

Siis aga hakkas varblane endamisi mõtlema:

— Kogu aeg lebab pannkook soojal ahjul ja mõnuleb. Alles õhtu eel hakkab ta sööki valmistama. Ja hiir? Tema tuleb oma tööga toime juba hommikutundidel ja laiskleb siis õhtuni sooja ahju lähedal. Ainult mina

üksinda pean olema hommikust õhtuni liikvel ja toidupoolist hankima. Ei, nii see enam edasi ei lähe!

Varblane vihastas, löi jalgu vastu maad, saputas tiibu ja karjus:

— Juba homme vahetame oma ametid!

— Olgu, teeme siis nii! — andsid hiir ja pannkook kohe järele.

Järgmise päeva hommikul veeres pannkook toidukraamijahile, varblane läks hagu tooma ja hiir hakkas kokaks.

Pannkook veeres metsateel nagu ratas, ise aga laulis. Vastu tuli talle rebane.

— Kuhu sa, koogike, veered ja rutad?

— Jahile, jahile, rebasememm!

— Millist laulukest sa laulad, koogike, kaunis?

— Kui tahad kuulda, siis kuula:

Meisterdas mind kokk,
suur, suur maiasmokk.

Koorest, võist ma nõretan,
rasvast pruun, et õhetan!

— Oi, kui ilus laul! Laula veel, tahan sind veel lähemalt kuulata, — sõnas rebane mesimagusalt ja astus sammu lähemale.

Pannkook sattus meelitusest laulhoosse ega märganudki midagi enne

kui oli juba üht serva pidi rebase hammaste vahel.

— Ai, ai! Lase mind lahti! Lase mul minna metsa seenile, põllule teri otsima, aedadesse ube tooma!

— Ei ma lase sind ühti lahti! Ma süön su ära kõige koore, või ja suhkruga!

Pannkook rabeles ja viskles kogu jõust, päästis end vaevu lahti rebase hammaste vahelt ja jooksis kohe kodu poole, jättes oma krõbedama serva rebase suhu.

Mis oli aga juhtunud samal ajal kodus?

Hiir oli hädas supi keetmisega. Mida ka supisse ei pane, aga rasvahõngugi ei tule leeme peale — ikka on see lahja kui vesi.

— Kuidas pannkook seda keetis? — mõtles ta lõpuks. — Ah, jah! Ta sukeldus patta, suples seal veidi ja supp oligi rasvane.

Ta võttis hoogu ja hüppaski patta. Aga seal oli nii tuline, et hiir põletas ja kõrvetas oma naha. Vaevalt pääsis ta eluga tulisest pajast.

Varblane aga oli hakanud oksti peenendama oma nokaga ja noka viltu lõonud.

Mõlemad nutsid, üks paja juures, teine haohunniku otsas. Kui nad aga

nägid, et kojujõudnud pannkoogil puudub pool palet, hakkasid nad veel enam nutma. Nutma hakkas ka pannkook, nähes teiste häda. Siis aga ütles pannkook:

— Nii see on alati, kui hakatakse teist kadestama ja oma tööd ei taheta enam teha!

Varblasel hakkas häbi ja ta pugese hagude vahele. Parata polnud aga mi-

dagi. Nutsid koos veel veidi aega ja hakkasid siis uuesti tööle, igauks oma õigel alal.

Nüüd on neil kõike jälle küllalt ja kõik on endaga rahul.

Kingitus vanaemale

O. Perovskaja järgi

Puhtalt ja ilusasti riides — nii saatis ema meid teele vanaema poole. Koerad Truks ja Tralla tulid ka kaasa.

— Sina oled kõige noorem, — ütles ema Tiiule, — sina ütled õnnitluse. Pea hästi meeles, et ütled rõõmsa häälega ja valjusti: „Õnnitleme sind, armas vanaema, sinu sünnipäeva puhul!“ Teie aga, Leeni ja Liisi, annate vanaemale samal ajal üle kingituse. Kas see kõik jääb teile meele?

— Jah, jääb küll! — kilkasime kooris.

— Minge siis! — ütles seepeale ema ja andis väikese pörsa Liisile sülle. See oli roosakasvalge loomake, ja rätik, millesse ta oli mähitud, oli samuti kingituseks vanaemale.

Minna polnud meil kuigi kaugele — ainult läbi tänava, ja selle teisel nurgal elaski vanaema.

Liisi hakkas pörsast süles hüpatama ja selle juures laulma:

— Pörsake, nooruke! Pörsake, kallike!

— Ära hüpata teda nii, — ütlesin mina, — anna ta parem minu sülle. Vaata, rätik hakkabki juba lahti hargnema!

Aga ka mina ise tahtsin pörsast hüpatada. Liisi ei annud. Hakkasime siis kahekesi vaidlema, kumb meist oskab paremini pörsast kanda. Vaidlus läks päris riiuks ja me hakkasime pörsast üksteise käest ära kiskuma. Koertel oli selle üle nii hea meel — nad arva-

sid vist, et vallatleme — ja nad hakkasid haukuma, üles kargama ja põrsast ninast lakkuma.

Ainult Tiiul üksi polnud aega sellest riust põrsa pärast osa võtta: ta käis omaette, vehkles kätega ja kordas lakkamatult õnnitlussõnu:

— Õnnitleme armast sünnipäeva vanaemaga! Õnnitleme armast sünnipäeva vanaga! Õnnitleme vana sünnipäeva...! Õnnitleme...!

Lõpuks märkasime ta imelikku pomisemist.

— Missuguse vanaga? Missugust vana sünnipäeva? Sa ajad ju kõik puha sassi ja segamini! Vaata, et sa seal kõige tähtsamal hetkel õigesti ütled!

— Seal ma juba ei eksi!

Ja et seda näidata, kordas ta uuesti rõhutatult:

— Õnnitleme vanaema armsa sünnipäevaga!

— See läheb pikapeale juba paremini, — tähendas Liisi asjatundlikult, nagu vanem inimene. — Ainult on siiski tarvis ütelda veel valjemini ja suurema vaimustusega. Hüüa nii, nagu pühksid pasunat!

— Õnnitleme...“ — algas Tiiu valju häälega, libises astudes ja... kartsummdi!... kukkus oma valge kleidiga veeloiku.

Liisi lõi ehmunud käed laiali. Põrsas kukkus tal sülest maha ja hüppas kohe rätikust välja.

— Pidage ta kinni! — karjus Liisi.

Ma haarasin küll kätega põrsa järele, aga ei suutnud teda kinni pidada. Põrsas siples nagu kala mu käte vahelt lahti ja pani jooksu mööda tänavat.

— Haara saba pihku! Võta kõrvust kinni! Haara jalgadest! — kõlasid Liisi ja Tiiu hüüded.

Siis tulid ka koerad appi. Nad ajasid põrsa aia ääre ja surusid ta vastu väravat.

— Nüüd sa oled meil käes!

Võtsime üksteisel kätest kinni ja hakkasime põrsast piirama. Korraga värv avanes.

Põrsas tiirles aeda mööda nagu pöö-

rane. Truksil läks korda teda korduvalt tabada ja suruda käppadega vastu maad. Me ei suutnud teda aga kinni hoida — alati libises ta käte vahelt välja. Koerad olid hoos: haukusid, ulusid mitmel häälel ja karglesid võrras aias nagu oma kodus.

Põrsas lipsas lõpuks järgmisse aeda ja hakkas seal heastmeelest rõhkima. Koerad hüppasid üle aia. Ka meie hakkasime üle aia ronima ja Liisi määris ronides oma kleidi veelgi rohkem ära.

— Mis te mu aeda lõhute?! — kisesid naaberaiast, — küll ma teile veel näitan!

— Aga kuidas siis mina üle aia pääsen? — küsis ja kaebas Tiiu nutse häälega. — Kui te mind tõstate...

Sel hetkel jooksis küünist lagedale sõjakas sikk, raputas oma habet, ajas enda püsti tagumistele jalgadele ja tegi igasuguseid hüppeid.

Tiiul suure hirmuga tõusid juuksed peas püsti ja ta värises nagu haavaleht, sest sikk oli teda juba silmanud. Nagu tuulispask tormas sikk Tiiu poole, haaras ta sarvedele ja viskas ta üle aia!

Naaberaias polnud enam näha ei koeri ega pörsast. Otsisime küll kõrgest rohust ja põõsaste alt. Lõpuks silmasime koeri kaugel aianurgas vaarikapõõsaste juures. Nad lebasid rahulikult lõõtsutades põõsaste juures ja vaatlesid pörsast.

Meie Liisiga hakkasime neile ettevaatlikult lähenema ja nägime, et pörsas oli põõsas kõhuli maas, endal nägu ees, nagu teda ei nähtaks. Jooksime mõlemad korruga teda tabama. Seejuures löime aga oma laubad vastastikku nii kõvasti kokku, et silmist löi tuld!

Pörsast me siiski kätte ei saanud. Koerad vaatasid meie kokkupõrget ega pannud samuti tähele, kuidas pörsas jooksis põõsa alt välja ja lahtise jalgvärava kaudu tänavale. Sealt jooksis ta otse vanaema aeda.

— Nüüd on kõik mokas! Ära rikkus meie sünnipäevauillatuse! — ahastasime temale järele joostes. — Nüüd viib ta ise end vanaemale kingituseks!

Vanaema lilleaed oli kõige ilusam kogu ümbruses. Teedele oli raputatud värsket liiva ja rõdu varjasid lopsakad väätkasvud. Vana truu koer Kaaru pikutas parajasti rõdu trepil.

Pörsas tormas otse tema juure. Koer hüppas üles ja tegi õhus hundi-ratta. Pörsas omakorda ehmus sellest

ja jooksis trepi alla vanaema söekasti. Suure kisa ja käraga olime tema kannul. Kaaru ei tunnud meid ära ja kippus meile kallale. Eriti tige oli ta aga Truksile ja Trallale. Truks osutus aga Kaarust tugevamaks ja virutas viimase pikali vanaema kõige ilusamale lillepeenrale! Mina ja Liisi ronisime aga trepi alla pörsale järele.

Samal ajal ilmus trepile ka sünnipäevalaps ise tuliuues kleidis, hele sall üle öla. Nähes oma ilusatel lillepeenardel koeri purelemas haaras vanaema veeämbri ja ruttas sellega koeri ära ajama. Kuidagi ei pääsnud ta aga koertele ligi. Koerad jooksid ühelt peenralt teisele, vanaema oma veeämbri nende järel.

Korruga vuhisesid koerad vanaema jalgade vahelt läbi. Vanaema karjatas ja — kauh! lendas ämbritäis vett vanaema askeldamist vaadelnud Tiiule kaela! Koerad ehmusid veepritsmeist ja lõpetasid purelemise.

Meie olime vahepeal pörsa trepi alt söekastist välja kiskunud üleni määr-dununa ja mustana. Halba tuju varjates tegime rõõmsad näod, andsime vanaemale kingi üle ja surusime pörsa talle sülle heleda salli alla. Ja Tiiu hüüdis haruldaselt valju häälega:

— Õnnitleme armast vanaema musta pörsaga!

Postmargid omavahel

Gert Helbemäe jutustus

„Arva, mis ma sulle täna tõi?“ küsis isa Heinolt töölt koju tulles.

Heino uuris isa käsi ja põuetaskut, aga ei märganud midagi iseäralist. Kui siis isa aga muheleva näoga võttis taskust rahakoti, hüüdis Heino:

„Nüüd ma tean — tõi mulle uue postmargi!“

Heino nimelt kogus postmarke. Kõik tuttavad teadsid, et Heino kogub marke. Kui kellelegi saabus kaugelt maalt kiri, siis sai Heino margid ikka endale. Kõige enam marke oli Heinole siiski toonud isa. Ta teenis kontoris, kuhu saabus palju, palju kirju.

Heino seisis läbematult isa kõrval ja tahtis uut marki näha. Isa tegi asja veel põnevamaks, soris rahakotis ja ütles:

„Kuhu see mark mul ometi on jäänud? Ega ma teda viimaks tööle ole unustanud? Või libises ta hoopis rahakoti vahelt välja?“

Aga siis ta tegi äkki rõõmsa näo:

„Käes. Rublade vahele oli pugunud!“

Nüüd sai Heino margi enda kätte. Postmargil oli kujutatud kaks poissi. Nad olid Heinost pisut vanemad — kindlasti juba pioneerid. Poisid olid valla lasknud tuulemao. Aga — oh õnnetust — see oli jäänud kinni telefonitraadidesse. Poisid olid roninud katusele, et tuulemadu traadidest vabastada. Seda hetke kujutaski pilt postmargil.

„Kui tore mark!“ hüüatas Heino.

„See on meie suure kodumaa, Nõukogude Liidu, postmark,“ ütles isa uhkusega.

Heino oli uuest margist vaimustatud. Varem ta polnud näinud postmarke, mil oleks kujutatud umbes temaealisi nende mängus. Heino pani uue margi vette, et ta ümbrikust lahti leotada. Siis kuivatas ta margi kuivatuspaberite vahel. Nüüd võis uus postmark rännata teiste juure.

Veel hilja õhtul mõtles väike Heino oma voodis uuele postmargile. Margialbum oli Heino voodi peatsis asetseval laual. „Kui õige pööraks tasakesi tule põ-

lema ja heidaks veel kord pilgu uuele margile,“ mõtles Heino. Aga seal kuulis ta äkki voodi peatsist peenikest-peenikest häält:

„Vabandage, seltsimees! Olete uustulnuk siinsete postmarkide peres — alles tulnud pesemisest.“

„Jah. Väike poiss, kellele ma nii väga meeldisin, pistis mind üleni vette. Nähtavasti olin ma pikal teekonnal ära määrdunud!“ vastas esimesest häälest pisut jämedam hää.

„Mitte üksi seda. Te olite liimitud ümbriku külge, eks ole? Teie kuivastpeast ümbrikult kiskumine oleks põhjustanud teie kärisemise. Katkisenä oleksite muutunud väärtusetuks.“

„Nagu mina!“ ütles kaeblikult kolmas hää. „Mind tõmbas kellegi hoolimatu käsi ümbrikult. Kaotasin osa oma seljast. Nüüd paistan poolestsaadik läbi. Kuulsin, kuidas Heino isale ütles, et ta hoiab mind ainult seni, kuni saab asemele teise minusarnase postmargi!“

Nüüd kostis päris arusaamatut mõminat, millest nähtavasti ka uus postmark aru ei saanud, sest esimene hää seletas:

„Meie seltsimees küsib, kas teil ka kõik hambad on alles. Temal nimelt puuduvad paremal äärel kõik hambad — selle tõttu ta nii segaselt kõnelebki. Keegi löikas teda hooletult ümbrikult.“

„Hambad on mul õnneks kõikidel äärtel alles!“ sõnas Nõukogude Liidu postmark.

„Siis oled täisväärtuslik!“ tähendas esimene mark.

„Kuidas nii — minul on ju postitempli märk?“

„Kirja sinuga küll saata ei saa, aga margikogujad hindavad sind seda enam. Aga nüüd asja juure. Viimaks lobiseme tühjast-tühjast hommikuni, Heino ärkab ja me ei saagi asuda peasja juure. Vaata, armas seltsimees, meil on kombeks, et iga uustulnuk jutustab meile midagi.“

„Ma pole just suur kõnemees...“ püüdis uus postmark vastu vaielda, „... kust ma õige algan?“

Pildistatud margid on R. ESOPi margikogust

„Ikka enesest. Postmarkide ajalool peatuda ei tarvitse. Teame isegi, et esimest korda tarvitati meid sada aastat tagasi, kuna läinud aasta 6. mail pühitseti kogu maailmas postmarkide 100. juubelit.“

„Jah — ja esimest postmarki kasutati minu kodumaal, Inglismaal,“ tähendas üks mark uhkusega. „Margi leiutas raamatukaupleja Chalmers, kes esimest korda tuli mõttele kirjaümbrikul kasutada pealekleebitavat ametlikku märki, mis pidi tõendama postikulude ettemaksmist.“

„Rahu, rahu!“ hüüti. „Sõna on uutlunukal!“

„Minu kodumaa on suur ja võimas Nõukogude Liit,“ algas meile juba tuntud postmark. „Mäletan, kuidas ma lamasin koos teiste seltsimeestega postkontoris. Meid oli seal koos igasuguseid postmarke. Eriti toredad välimuselt olid minu kodumaa värvilised spordimargid, mis olid

teistest suuremad ja kujutasid suusatajaid, jalgrattureid, ujujaid, sõudjaid, tennisiste, jalgpallimängijaid — kõikide nende spordialade esindajaid, mida harrastatakse minu kodumaal.“

Nõukogude Liidu mitmesugustest rahvastest aga kõneles piltides n.-n. „Rahvaste markide seeria“. Neil markidel oli kujutatud kaugel põhjas elavaid jakuute põtrade seljas, korjakke Jäämerel küttimas, tunguuse istumas telkide ees ja lugemas ajalehti, usbekke traktorite taga ja veel palju muid rahvaid, kes enne olid metsikud, kuid kes nüüd oskavad juhtida masinaid, lugeda raamatuid, kasutada telegraafi ja posti.

Siis oli seal veel marke Nõukogude Liidu suurte juhtide piltidega, nende suurte juhtide näopiltidega, kes on võimaldanud kõigile Nõukogude piires elavaile lastele hea ja õilsa tuleviku, — Lenini ja Stalini piltidega.

Pildistatud margid on R. ESOPi margikogust

Edasi olid seal Nõukogude Liidu kangelaste margid. Kogu maailm kõneles jää-lõhkuja „Sedovi“ kangelaslikust triivretkest jääs, mis kestis 813 päeva. Ühelainsal margil on ära toodud „Sedovi“ 15 meeskonna liikme pildid ja kaart, millele on märgitud nende teekond jääs.

Pole unustatud ka vaimukangelasi. Luuletaja Puškini 100. surmapäeva puhul, kes ka lastele on kirjutanud ilusaid muinasjutte, lasti välja marke luuletaja portreega, ta ausamba kujutusega jne.

Veel oli postmarke Nõukogude hiiglalennukitega, töökangelaste ning punaväelaste piltidega jne. Samuti pole mina ainuke postmark, mil on kujutatud pioneere

ja oktoobrilapsi. Ühel margil näiteks näeme samaealist poissi ja tüdrukut nagu Heino. Samal margil on lause „Alati valmis tööks ja kaitseks!“.

„Teie riigis paigutatakse siis igasuguseid näopilte postmarkidele,“ sõnas halvustavalt Inglise mark. „Meie postmarkidel on ainult kuningate ja kuningannade näopilte. Juba maailma esimesel postmargil oli meie kuninganna Victoria pilt!“

„See ongi meie maa õilis põhimõte, et kõik, kes hoolsalt tööd teevad, võivad kord niikaugemale jõuda, et nende pilt illustreerib postmarki,“ ütles Nõukogude Liidu postmark. „Kes teab, võib-olla näeme

kord meie väikse omaniku Heino pilti postmargil. Tal tarvitseb ainult hästi hoolas ja töökas olla!

Agaga ma kõnelen edasi. Ühel päeval rebiti mind lahti seltsimeestest, olgugi et me üksteisest tugevasti hammastega kinni hoidsime. Minu selg tehti märjaks...“

„Kas keelega?“ huvitus üks postmark.

„Ei, minu seljale kogunenud pisilaste pahameeleks mitte. Kurjad pisilased olid küll lootnud inimese keele kaudu sattuda organismi ja seal põhjustada haigusi. Nüüd see aga neil ei õnnestunud. Nad kleepusid koos minuga ümbrikule. Siis lasti mind pimedasse kasti, kus oli palju minusuguseid. Kastist sattusin jälle postkontorisse. Vaevalt sain pisut ringi vaadata, kui sain hoobi pähe. Hoobist toibudes tundsin, et mu nägu oli tahmane.“

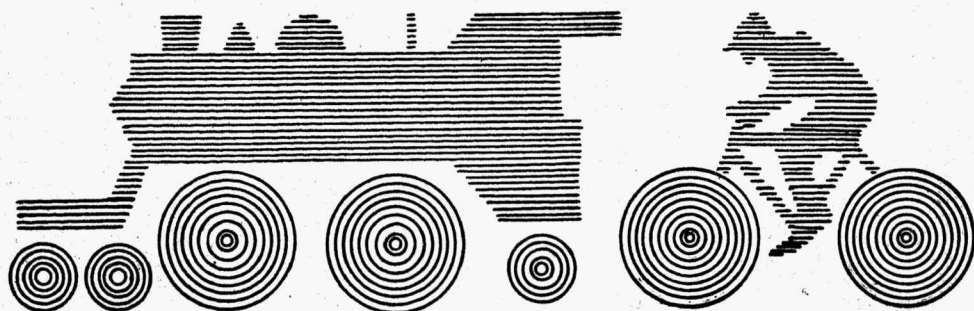
„See oli postitempli jälj!“ õpetas keegi.

„Seda on minul praegugi näha. Siis

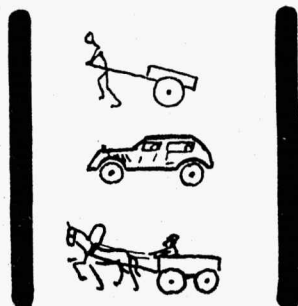
jatkasin oma rännakut postikotis, sõitsin postirongil ja sattusin uuesti postkontorisse, kust kirjakandja mind ümbrikul tähendatud aadressi järgi kohale toimetas. Kui Heino isa mind nägi, ütles ta: „Selle ilusa margi viin oma pojale!“ Siis...“

Heino oli seni markide vestlust vaikselt pealt kuulanud. Nüüd ei suutnud ta enam vastu seista soovile: näha, kuidas ometi margid omavahel vestlevad. Käratult tõstis ta patjadelt pea, aga äkki kostis „tsssst!“ ja siis jäi kõik vaikseks. Tule süüdanud, haaras Heino kohe margialbumi järele. Aga kõik margid olid samas järjestuses ja sama „näoga“ nagu ennegi — ka uus Nõukogude Liidu mark. Heino kustutas tule ja valvas kaua-kaua oma voodis aga ta ei kuulnud enam midagi.

Kui Heino hommikul oma öisest seiklusest isale kõneles, naeris see ja ütles, et Heino olevat kõike seda unes näinud.

Võidu- sõit

Kuid siis te eksite. Vedur ja jalgrattur hakkavad näiliselt tõesti sõitma, rattad vurama.

Selleks tehke ajakirjaga ainult väikesi ringikujulisi liigutusi ja te veendute pildi elustumises ja võidusõidu algamises.

Sellist nähet nimetatakse silmapetteks.

Valmistage endale muid selliseid lõbusaid vigureid. Pange kärud veerema, autod kihutama ja vankrid sõitma.

Näiteid on joonisel kahe musta püstjoone vahel. Joonistage need paberile suuremalt, tehke sirkliga (tušiga või tindiga) rattad, liigutage laual joonist ringikujuliselt — ja teie pilt hakkabki liikuma.

Joonisel näete vedurit ja jalgratturit. Mõlemad nad on kanges võidusõiduhuos: jalgrattur püüab sõitvat vedurit kätte saada.

Kumb neist võidab?

Võib-olla mõni ehk arvab koguni, et pildil ei saa ju üldse liikumist olla!

Väike Topsi peseb käsi.

Kibinaga, kabinaga,
suure naerulaginaga
keerab kraane väike Topsi.
Sulinaga, vulinaga,
päris suure kolinaga
täidab vesi pesukausi.

Suure naerulaginaga,
kraanid kinni kobinaga.
Vupsti! sisse hüppab seep.
Mis see seebil' ikka teeb,
kui ta vahel supleb vähe,
eks see tal'gi tarvis lähe!

Sõrmekesed tillukesed
sulistavad soojas vees.
Kõik nad reas on kümnekesi,
Pöialpoisid kõige ees.
Pikad Peetrid, Kotinõelad,
Atsid, Matsid kõik on sees.

Siuh ja sauh veesõda käimas!
Pöialpoiss on väga kärmas.
Ühes Kotinõelaga
seebi kätte haarab ta,
määrib teistel' poistel' peale,
vahtu tuleb pesuveele.

Pits ja pats, ja nii ja naa
Seebimullist kõigil pea!
Nii nad kaua sulistavad,
pritsivad ja vulistavad,
kuni täitsa puhtaks saavad,
rätikusse lipsavad.

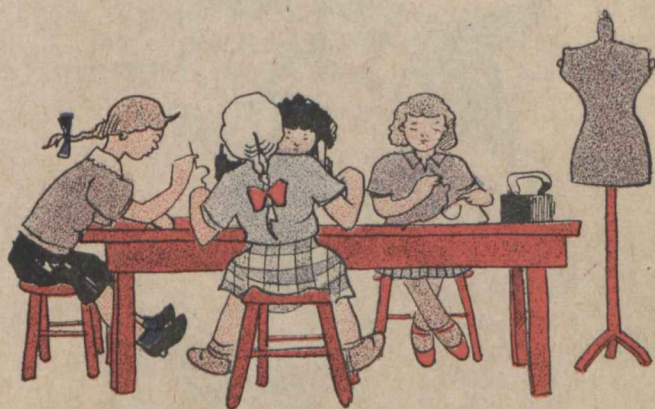
Lasteaed —

Lasteaed kui rõõmumaa —
siin me mäng ja siin me töö;
sõber oled kõigiga,
muudkui kaasa löö!

Siin on kaunid mängukannid:
masinad ja mõõgad, piigid,
kaunid nukud, potid, pannid,
priimused ja kuumad pliivid.

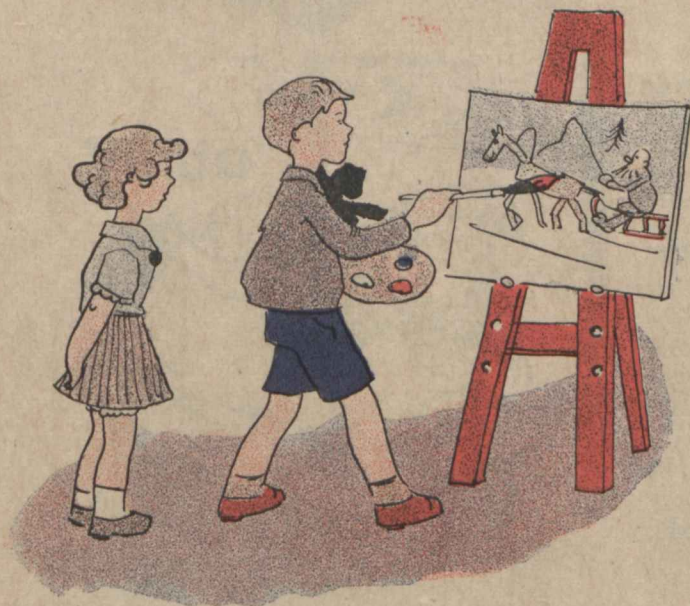
Kõik see elu selge lõbu,
kallid sõbrad, — ütlen ma.
Tahad, minu väike nõbu,
ühes tulla minuga?

Autol sõita nagu nool
kiirelt läbi lasteaias,
selleks platsi tugitool
— seda läheb meile vaja.

Ette teine, väiksem iste,
pihku omatehtud rool,
— paku reisijale istet,
sõida ära tormihool!

Tüdrukute pere aga
hindab enam näputööd
— istub vaikselt laua taga,
kaasa poistega ei löö.

Vaipu, palituid ja kleite,
linikuid ja palju muud
imetleda, sõbrad, võite —
neid meil teevad tüdrukud!

Siin on maalind uhked pildid
maalikunstnik Väike-Jaan:
mees, kel kasuk, suured vildid,
kõrval hobune ja saan.

Tal on maalikunstiks närvi,
seda isegi ta teab:
segab punast, kollast värvi,
jooni paberile veab.

Pole iial palju mahti
ringi kaeda, lulli lüüa,
sest siis kohe häda lahti:
„Mida täna lõunaks süüa?“

me rõõmumaa

Väike Juks ei ohtu pelga,
kutsub kaasa sõbra Aadi,
viskab jahipüssi selga
— lubab tuua tedrepraadi.

Maha tahab jätta teisi
punapõseline Villi,
võtta ette pika reisi,
kaasa tulgu ainult Lilli.

Saapal olgu raudsed naelad,
kaasas mitme päeva moon,
päästevööd ja nõõrid-paelad.
Eemalt paistab mägisjoon.

Raamat siiski kõige kenam
— palju pilte, riimis sõnu;
mõnele see meeldib enam
kui kõik pinev reisimõnu.

Sellepärast ümber laua
väikseid sõpru terve kari,
ja nad kuulavad seal kaua,
mida ette loeb neil' Mari.

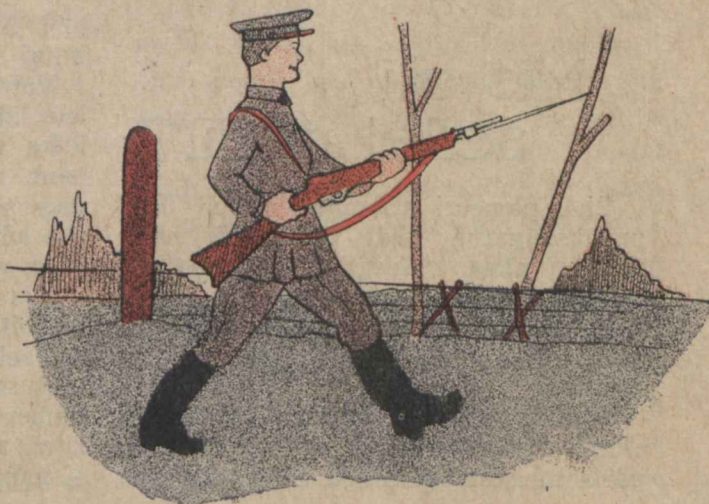
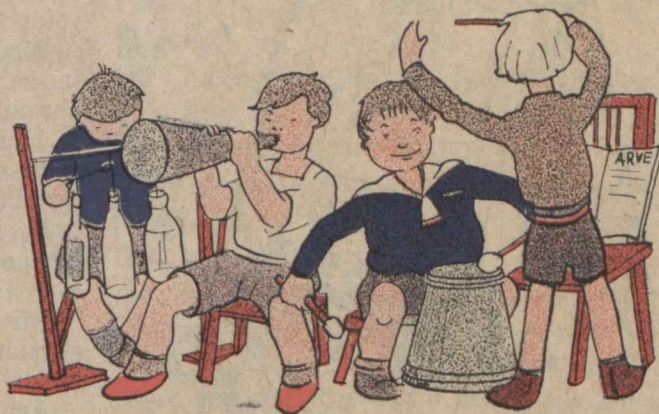
Siin on loodud suur orkester
— pasun, kannel, tüise trumm.
Ülo ees on kapellmeister.
Ti-ri-ti-ri! Bum-bum-bum!

Mängime kõik marsid maha
— vaimustust see kõigis loob,
ja kui hiljem keegi tahab,
võivad tulla tantsulood.

Lasteaeda tule sa —
siin käib mäng ja toimub töö
ikka suure rõõmuga.
Muudkui kaasa löö!

Tasapisi sirgume
— poisust kasvab mees —
sõjameesteks kasvame
oma võitmatu armees.

Tüdrukutest saavad pea
mängimise juures emad,
kes on laste vastu head,
armsad, kallid, kenad.

Päike-abiline

Üle Doni ehitatud sild põlnud sattunud täiesti õigesse kohta ja tuli nihutada eemale poole meetri võrra.

„Valmist silda ei saa liigutada paigast mingisuguse jõuga — ei inimese, hobuse ega masinate abiga,“ seletasid ehitajad. „See on liig raske.“

Seal sõnas keegi noor insener:

„Mina nihutan silla eemale. Päike aitab mind.“

Ja ta asus tööle.

Õösi meisterdas ta silla ühe ääre vastu tugeva tala. Silla teine äär jäi vabaks.

Päeval kuumendas päike silda. Viimane hakkas laienema. Aga kuna tala ühelt poolt ei lasknud silda paisuda, toetus sild selle tala vastu ja nihkus veidi teisele poole.

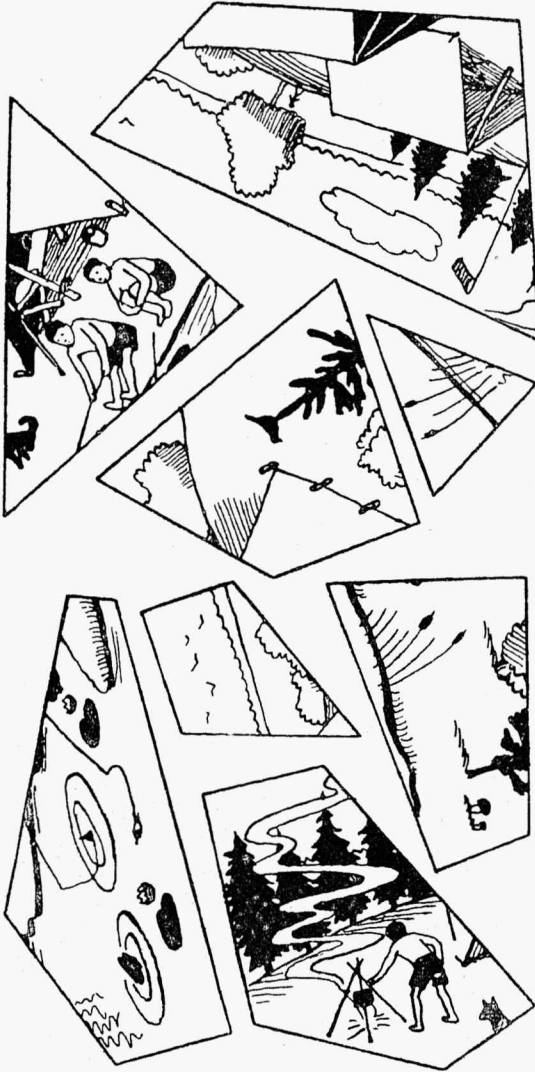
Õösel tuli külm, sild tõmbus kokku ja eemaldus talast. Nüüd tagus insener silla ja tala vahele talva.

Kui päike järgmisel päeval jälle silda soojendas, toetus see talva vastu ja nihkus veelgi paigast.

Ja kui sild õösi uuesti jahtus, lõi insener silla ääre ja tala vahele veel ühe talva.

Nii nihkus sild öö-päeva jooksul viie sentimeetri võrra edasi ja oli kümne päeva pärast õiges kohas.

Aga insener sai autasu selle eest, et ta oskas kasutada päikese abi.

Mis oli sellel pildil?

Ühe pioneeri raamatu vahelt leiti puruklõigatud pildi tükikesed, nagu ülal on näha. Keegi ei tea, kas see pilt oli meelega või kogemata katki lõigatud. Aga ega see ole tähtiski. huvitav oleks vaid teada, mida see pilt kujutas.

Tükikeste järgi otsustades pidi pilt olema kaunis ilus ja selle joonistaja päris meister. Missugune see pilt siis

oli? Nii küsid sinagi. Aga seda pole kuigi raske selgitada.

Võta läbipaistev paber, joonista sellele läbi paberi kõik pildi tükikesed ja lõika need siis üksikult lahti. Nüüd pane need tükikesed sääraselt kokku, nagu nad algpildil pidid olema, ja kleebi siis kõik ühele paberile, nii et iga tükk oleks oma kohal.

Mis sa arvad, mida sa näed kokkukleebitud pildil?

Veel parem on, kui sa sedaviisi tükikestest koostatud pildi katsud tervelt ümber joonistada teisele paberile, seekord aga kopeerimata. Proovi, kas sa ei oska ehk veel ilusamini joonistada!

Köhapoisid tööol.

Talvetaat ühes oma lugematu hulga sellidega elab ääretus põlismetsas, mis on nii pikk ja lai, et keegi meist ei suuda sellest läbi minna. Talvetaadil on sellid mitmeks tööks: ühed ratsutavad tuulehobuseil läbi metsade ja üle väljade ning raputavad kõikjale lund; teised näpistavad inimestel kõrvu, ninaotsi, sõrmi ja varbaid; kolman-

dad lõõtsuvad tuisku; neljandate ülesandeks aga on hoolitseda selle eest, et inimestel oleks köha ja nohu.

Igal hommikul tuleb talvetaat ühes oma sellidega suurele lagendikule keset metsa, kus on alati vaikne ja isegi metsloomad ega linnud ei tule neid segama. Seal siis annab talvetaat oma abilistele näpunäiteid ja juhatusi päevaseks tööks. Neid, kes virgalt on töötanud, ta kiidab, laisku töötajaid aga noomib.

Väike Tipi, vanaisa ja linnuke

Tipi kõnnib tipa-tapa toas ringi rutuga, vanaisa ahju taga vaatab seda rõõmuga.

Akna juure astub Tipi, tahab õue vaadata, aga veel nii väike Tipi, ulata ei vaatama.

Vanaisa, armas, lahke, Tipi soovist aru saab, võtab sülle Tipi väikse, nõnda teda rõõmustab.

Tipi aknast õue vaatab, näeb seal kena linnukest, kes seal toiduiva otsib, et saaks täita kõhukest.

Vanaisa poetand teri õue väiksel' linnule, sest et talvel külm nii vali, lootust vähe toidule.

Oh sa armas sirtsukene, kena sinikirju lind. oota, varsti Tipi väike toiduga peab meeles sind.

L. Reidle

Viimasel ajal polnud talvetaat nohu-poistega rahul, sest ta oli kuulnud, et need ei tee oma tööd korralikult. Leidus päris suuri maju, kus ühelgi elanikul polnud köha ega nohu. Küll püüdsid köhapoisid end kaitsta ja seletasid, et inimesi käib külma ilma tõttu vähe väljas ja et need, kes liiguvadki, on nii soojalt rietatud, et neile ei pääse kuidagi ligi. Talvetaat andis siis uusi näpunäiteid, mida kõik külmapoisid lubasid ka täita.

Noori köhapoisse õpetas talvetaat eraldi. Ta käskis neid võtta mudilased oma hoole, sest nendega saavat nad kõige kergemini hakkama. Ta käskis ühtedel pugeda jääpurikaisse, teistel varjata end lumes, kolmandail aga joosta lastega kaasa. Kui siis lastel hakkab palav, nii et nad jäävad seisma enda jahutamiseks, pidid külmapoisid astuma töösse.

Üle mitme päeva oli jälle päris soe ilm, nii et emad lubasid lapsi välja kelgusõidulõbusid maitsma. Jäätma August, Kala Juku, Luku Kati ja Sääre

Vilma tulid peagu ühel ajal õue. Kõigile andsid emad õpetusi, et nad liig palju ei jookseks, ei teeks oma kindaid märjaks ega imeks jääpurikaid.

„Ole siis väljas ilusasti, muidu jääd sinagi haigeks nagu Lutsu Alma,“ ütles Jäätma ema, kui ta saatis Augusti uksest välja. August lubas olla kõigiti korralik, sest ta ei tahtnud haigeks jääda. Haigeid lapsi ei lasta ju välja.

Küll oli see vast tore päev! Kelgud libisesid mitmekordse hooga, laste kilkeid kuuldus kõikjalt, ja need ulatusid vist ka päikese juure, sest seegi ronis pilvenurga tagant vaatama, et mis siin siis õige lahti on. Ta jäi aga nähtavasti kõigega täiesti rahule, sest ega ta muidu poleks paistnud valgele lumele nii heledasti, et paiguti ei võinud lapsed silmi lahti teha.

„Küll on palav!“ ütles Juku, kui juba küllalt oli sõidetud ja lumes hullatud, „tarvis õige natuke jalgu puhata.“ Juku istuski kelguotsale ja toetas pea kä-

tele. Küll nii oli hea istuda — jää kas või tukkuma.

Väsinud olid teisedki lapsed ja ka nende mänguhuog vähenes silmanähtavalt. Ilmusid nemadki, kõik peale Sääre Vilma, kes oli teistest aasta võrra vanem.

„Ärge jääge järsku seisma ega istuma! Nii võib tuul läbi tõmmata,“ õpetas ta teisi.

„Täna polegi tuult. Ema ütles hommikul, et vaikne ilm,“ vastas Kati ja istus edasi.

„Vaadake, kui ilusad jääpurikad!“ hüüdis korraga August. „Ja kuidas nad veel päikese käes säravad, just nagu kristallid!“

„Kui janu on, siis on neid väga hea imeda. Nad on veel paremad kui kompekid ja janu pühivad nad nagu käega ära,“ teadis Juku rääkida.

Teised lapsed aga arvasid, et ega neid ikka imeda või, — teevad haigeks. Jää on ju väga külm.

Juku tegi lumepalli ja viskas räästas rippuvad jääpurikad maha. Rüsinal jooksid lapsed juure, et endale suure maid purikaid saada. Kui ilusad ja siledad need olid, läbipaistvad nagu klaas!

Juku imes pisikest jääpurikat ja teisedki proovisid neid. Ega jääpurikaist mingit mõnu küll olnud — liig külmad olid nad, keelest ja hammastest löikas külm nagu noaga läbi. Keegi aga ei tahtnud Jukule alla anda.

Köhapoisid olid sel ajal kogunenud laste lähedale. Nad rõõmustasid ja mängisid ringmängu. See poiss, kes oli pugenud räästa all olnud jääpurikasse, oli kukkumisel küll veidi haiget saanud, kuid sellest ta toibus varsti ja lõi kõigile köhapoiste lõbudele kaasa.

Lapsed ei saanud veel kuigi kaua kelguotstel istuda, kui juba olidki kohal ka külmapoisid.

„Kas sul on ka jahe?“ küsis Kati Augustilt.

„Veidi on,“ vastas August, „jalad hakkavad istudes külmetama.“

Jälle joosti, loobiti üksteist lumega

ja peeti lumesõda, kuni emad ilmusid majaustele ja hüüdsid:

„Lapsed, ae-ae! Tulge nüüd tuppa!“

Köhapoisid nägid, et siin ei ole enam midagi teha, ja läksid minema. Külmapoisid aga jäid veel kohale, et proovida oma võimeid mehe kallal, kes lõhkus kuuris puid.

*

Järgmisel ööl tõusis Jukul kõrge palavik. Ta sonis ega saanud peagu üldse magada. Luku Kati ja Jäätma August aga köhisid tugevasti. Ka oli mõlemail nohu.

„Sel nädalal te enam välja ei saa, peate enne täiesti paranema,“ ütlesid emad.

Nii jäigi. Õues jooksis üksinda Sääre Vilma, kes eelmisel päeval ei imenud jääd ega jäänud siis, kui tal oli palav, järsku seisma. Teiste, eriti aga jääpurikaga maiustanud laste juures olid aga köhapoisid oma töö sooritanud ning tubades ei tahtnud laste köha lõppedagi.

Erik Nõorme jutustus

Kaks kukke

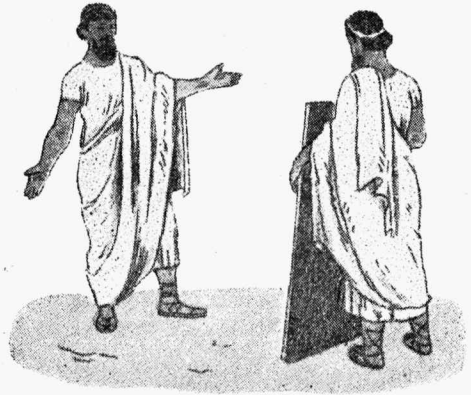

Kukevõitlus oli greeka atleetide armsaim lõbustus.

Puhkepäevadel joonistati maapinnale ring. Sellesse astus kaks võitlejat, kes kujutasid kukki. Mõlemad jäid seisma paremale jalale ja viisid vasaku jala põlvest kõverdades taha. Parema käega haaras võistlusest osavõtja kinni vasakust jalast, aga vasaku käega paremast käsivarrest nii, nagu näete joonisel. Mäng seisis selles, et vastane sunniti kas väljuma ringist või laskuma mõlematele jalgadele.

Pärast võitu oli mängija õigustatud panema maha mõlemad jalad — ja siis algas võitlus järgmise vastasega.

Kaks kunstnikku

Kahe tuhande kolmesaja aasta eest elas Greekas kuulus maalikunstnik Sevksis. Köneldakse, et ta olevat kord maalinud nii loomulikult viinamarju, et igalt poolt olevat lennanud linde maalitud marju nokkima. Teine maalikunstnik, Parasi, kutsus Sevksise võistleva ja tõi oma pildi kaasa.

Niipea kui Sevksis nägi Parasit, hüüdis ta kärsitult:

„Võta kähku eesriie ära, tahan näha su pilti!“

Kuid eesriiet ära võtta ei saanud — see oligi maalitud lõuendile.

„Sina võitsid,“ ütles Sevksis Parasile: „Mina petsin ainult linde, aga sina tüssasid maalikunstnikku!“

Kuningas ja mõttetark

Greeka mõttetark Diogenes ütles, et inimese õnn seisab lihtsuses. Ise elas ta vaadis ega omanud midagi.

Räägitakse, et kui rikas ja võimas Makedoonia kuningas Aleksander Diogenest külastas, lebas viimane maas päikese paistel.

„Küsi minult kõike, mida tahad,“ sõnas võimas kuningas Diogenesele.

„Astu veidi kõrvale ja ära varja päikest,“ vastas Diogenes Aleksandrile.

Aleks-Miksi loomaaias

Boris Žitkovi lasteraamatust „Mis ma nägin“

Kuidas me sõitsime loomaaeda

Meie koos emaga istusime trammi. Ema ütles, et nüüd sõidame metsloomi vaatama.

Mina küsisin:

— Aga kas nad meid ära ei söö?

Kõik meie ümber hakkasid naerma ja üks võõras tädi ütles:

— Nad istuvad raudsetes puurides. Nad ei saa välja hüpata. Seal on väikesi hobuseid. Palu ema, ta laseb sind sõidutada.

Meie ei sõitnud trammis kuigi kaua. Meile üteldi, et meil tuleb varsti väljuda. Me läksime ettepoole, et välja astuda. Ja kõik küsisid meilt:

— Kas te väljute loomaai juures?

Seda seepärast, et nad ise tahtsid samuti väljuda. Aga et kui me ei välju, et me siis laseksime neid ette. Seal, trammis, oli väga palju rahvast. Ja on tarvis lasta läbi neid, kes väljuvad. Meil oli vaja väljuda ja meid lasti läbi. Üks onu ütles isegi:

— Lubage, naiskodanik, ma kannan poisu välja.

Ja ta tõstis mu välja. Ema ütles „ai-

täh“ ja võttis mu käest kinni. Ja me läksime loomaaeda. Seal oli sein. Ja seinal seisid loomad. Ainult nad ei olnud elusad, vaid järeletehtud. Ja oli tarvis võtta pilet, nagu rongile. Seal seinas oli aknake ja selle aknakese kaudu anti pileteid.

Aga siis tuli minna läbi väravate. Ja sealt edasi oli aed.

Peelikan

Ema hakkas kõigilt küsima:

— Kus on elevantid? Kus on elevantid?

Aga mina ütlesin emale:

— Miks elevantid?

Ema vastas:

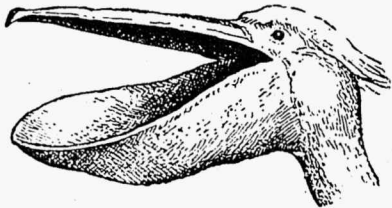
— Aga vaat' sellepärast! Tule ruttu.

Aga seal oli vesi. Otse tiik. Ja seal ujusid linnud. Ja mööda kallast kõndis üks lind. Väikestel jalakestel, ja oli väga paks. Tal oli väga suur nokk. Ja noka all rippus nahk, nagu kott.

Mina kisasin:

— Oi, kes see on? Kes see on?

Ema ütles:

— Ei tea, lähme. See on lind.

Aga üks poiss möödus ja ütles:

— See on peelikan. Ta püüab nokaga kalu, paneb need nokaalusesse kotti ja pärast sööb.

Ma küsisin emalt:

— Kas see on tõsi, et peelikan?

Ema ütles:

— Tõsi, tõsi! Lähme.

Kotkas

Aga siis ma ei tahtnud minna, sest et mindi liig ruttu ja et ma nägin võre taga väga suurt lindu.

Ja ma hakkasin hüüdma:

— Ema, vaata, missugune lind!

Ja ma näitasin seda lindu. Tal oli nokk kõvera konksuga. Aga jalgade küljes olid teravad küüned. Ta oli ruske ja veidi must. Ja ma rebisin ema, et me läheksime talle lähemale. Me läksime talle päris juure.

See lind istus suurel kivil ja hoidis küünte vahel toorest liha. Ta rebis nokaga tükikesi, vaatas enda ümber ja sõi liha. Ta vaatas väga vihaselt. Ja kõik

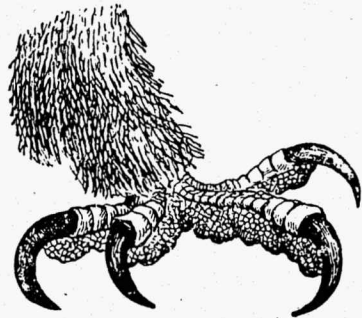
ütlesid, et see on kotkas. Ja et see on kõige tähtsam lind, sellepärast, et ta võib iga linnu võita ja surnuks nokkida. Ja et ta suudab väikese tallekese ära viia ja viib ära isegi väikese poisi. Ja et kaks sellist lindu võivad maha lüüa isegi suure inimese. Nad söövad ainult toorest liha. Aga leiba nad ei hakkagi sööma. Nad lendavad väga kõrgele ja vaatavad ülalt, kelle kallale minna. Nad haaravad igasuguseid linde, samuti jäneseid. Aga see poiss, keda me varem kohtasime, seisis ka seal, ja ta jutustas väga palju kotkast.

Ta ütles, et ta teab kõigist metsloomadest, sest ta õpib loomaaias. Neid on palju — selliseid poisse ja tüdrukuid. Nad vaatavad ka metsloomade järele. Ja nad teavad, kõike neist loomadest.

Aga ema ütles poisile:

— Sa õpid koolis, aga mitte loomaaias.

Aga poiss ütles, et ta koolis õpib kõike muud, aga metsloomadest õpib loomaaias.

Kuidas ma sõitsin poniga

Ema hakkas jälle kõigilt küsima:

— Kus on elevantid?

Meile üteldi, et me läheksime edasi. Aga edasi oli tara ja tara taga jooksis väike hobune. See oli päris väike. See oli laste hobune. See hobuseke vedas vankrikest. Vankrike oli väga väike. Ja vankrikeses istus kaks väikest tütarlast ja veel poisike, natuke suurem. Poisike hoidis ohje ja juhtis. Mul hakkas hea meel, ma hakkasin käsi plaksutama ja kilkama:

— Oi, oi, missugune hobuseke!

Ja ma kisasin, et tahan sel hobusekesel sõita. Aga siis jooksis veel üks hobuseke mööda, ka vankrikesega. Ainult et selle hobusekese kõrvad olid väga pikad.

Ma hakkasin hüüdma:

— Kui naljakas!

Ema ütles, et ma ise olevat naljakas. Sellepärast, et see pole hobuseke, vaid eesel. Neil on alati pikad kõrvad. Ja saba ei ole neil jöhvidest, vaid nagu köis, ainult saba otsas on pintslike jöhvidest. — Ja see eeslike ja hobused jooksid ringi tarakese taga. Ja sõidutasid poisse ja tüdrukuid. Aga hobusekesele ja eeslike esele olid külge seotud veel kuljused. Hobuseke jooksis ja helises. Ma hakkasin paluma ema, et saaksin tingimata sõita sel hobusekesel.

Ema ütles:

— Ma ei tea. Võib olla, et ei lasta.

Aga siin seisis üks onu. See ütles:

— See on kõigi laste jaoks. Ja on vaja osta pilet.

Ta lisas:

— Lähme, lähme! Ma saadan teid.

Ja võttis isegi mul käest kinni.

Ema ütles:

— Ah, ma ei tea. Mul on rutt!

Aga me jõudsime juba sinna, kust pääseb hobusekete juure. Ja seal oli onu ja see andis pileteid. Ja seal see eeslike seisis. Ja onu, kes andis pileteid, ütles:

— Noh, lase ma tõstan sind.

Mina aga ütlesin:

— Ei ole vaja tõsta. Ma ei taha eeslikest. Ma tahan sõita hobusekesel.

Aga onu ütles:

— Noh, siis oota.

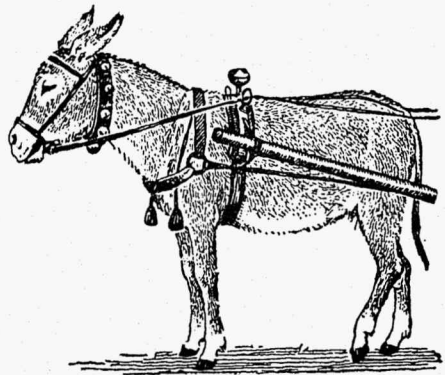
Aga hobuseke sõitis meist mööda ja läks jälle ringi sõitma. Sest et tal sõitsid ikka veel need tüdrukukesed. Ma vaatasin, kuidas hobusekese jalad jooksid. Ta oli just nagu mänguhobune. Ja pea oli tal ka väike.

Kui isa mulle sellise kingiks, kuidas ma teda armastaksin. Ma magaksin koos temaga ja ta tuleks minu juure tuppa. Ma silitaksin teda. Ma annaksin talle süüa kõike, mida ta soovib. Ma suudleksin teda. Ja ma istuksin talle selga ja sõidaksin, mõök puusal. Siis kõik poisid kardaksid mind.

Ma vaatasin hobusekest, kui ta jooksis meie poole. Kui ta meie juure jõudis, ütles poiss, kes ohje hoidis, „ptruu“ — ja hobuseke jäi seisma. Tüdrukud tulid maha ja ema ütles, et ma istuksin nüüd peale.

Aga mina ütlesin, et tahaksin enne hobusekest silitada.

Ta oli just minu kõrgune. Ja ma silitasin ta selga. Aga tema hakkas pead ra-

putama. Ja ma silitasin siis veidi ta kaela.

Aga poiss, kes ohje hoidis, hüüdis mulle:

— Ära karda, ta ei hammusta!

Ja ma silitasin hobusekesel koonukest.

Ema ütles, et tal oli olnud koer, kes olnud suurem kui see hobuseke. Aga onu, kes andis pileteid, ütles, et see on poni, ja et ta, kuigi on selline väike, on sellest hoolimata väga tugev ja et ta on juba mitu aastat vana.

Siis see onu tõstis mind vankrikese pingile. Aga minu vastu ta pani istuma tüdrukukese. Ja ema ütles muudkui, et ma hoiaksin hästi kinni.

Me sõitsime, hobusekese jalad hakkasid sibama ja kuljused helisema. Aga sel tüdrukukesel oli nii hea meel, et ta hakkas peene häälegä kilkama. Ja mina kilkasin samuti, sest see oli väga hea — sääraselt sõita. Ja kõik vaatasid meid tara tagant. Ja nad vaatasid ka seda, kuidas tüdrukuke kilkab.

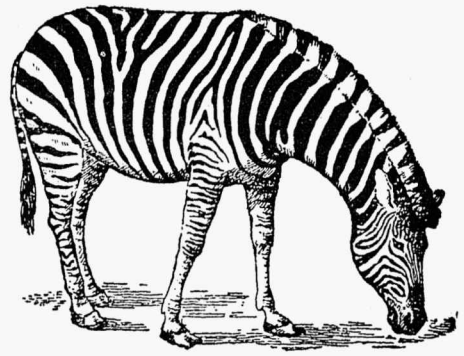
Ja me sõitsime mööda emast, ja ma lehvitasin emale käega. Ta hõikas mulle:

— Hoi hästi kinni, Aleks! Hoi kinni!

Aga poiss, kes juhtis, ütles:

— Ta jõuab vedada isegi suurt inimest. Ta on väga tugev.

Ja et sest pole midagi, et ta on kasvult nagu koer.

Ja me sõitsime veel kord emast mööda. Aga tüdrukuke ei hakanud enam kisama, vaid võttis minu käest kinni ja me hakkasime käsi kõigutades hüüdma:

— Ih! Ih! Ihh!

Ja me sõitsime nüüd minu ema juure, tüdrukukese ema juure ja sinna, kus seisis inimene piletitega. Ja meid võeti vankrilt maha. Ma tahtsin veel hobusekest silitada, aga ema ütles, et peame ruttama.

Seebra

Ema läks väga ruttu. Ja äkki ta ütles ise:

— Ah, missugune!

Ja jäi seisma. Aga seal seisis võrestiku taga hobune. Ja ma mõtlesin, et talle on vaip selga õmmeldud. Sest tal olid kollased ja mustad vöödid. Aga ema ütles, et ei see ole vaip, vaid talle on kasvanud sellised karvad. Ja ta ütles, et see on seebra. Ema ütles isegi:

— Oi, neile on tarvis midagi süüa anda!

Neid oli seal kaks. Aga süüa nad ei tahtnud üldse. Nad vaatasid ainult meid. Aga mina jälle vaatasin neid. Ja ma vaatasin neid seepärast, et nad olid väga ilusad. Neil olid kaelal karvad püsti nagu hari.

Aga ema ütles äkki:

— Ah jaa! Elevandid!

Ainult, et ema oli unustanud, kuhu minna. Siin oli istepink. Ja ema istus äkki ja küsis:

— Kas sa ei ole väsinud?

Ja lisas:

— Miks sa oled selline kahvatu? Sa võib-olla tahaksid süüa?

(Järgneb.)

MEIE ISE

JOONISTAME JA KIRJUTAME!

**Kooli ruttab väike Juks,
Tema kannul jookseb Tuks.**

**Juks läheb kooli õppima,
Tuks jääb kodu valvama.**

Aili Ustal (Tallinn)

Meie varblane

Mu õde leidis aiast sirelipõõsa alt varblase pojukese. Ta oli kaetud vaid udusulgedega ega osanud veel lennata. Kuulsin kohe emalinnu rahutut piiksumist ja otsustasin viia linnukese pesa tagasi, kuid nägin, et see ei ole võimalik, sest pesa asetses suure kastani okstes, kuhu ma ei saanud ronida.

Võtsin varblase pihku ja viisin tuppa. Õde tegi talle korvi pehme pesa ja ristis ta Tutiks, sest ta pealael oli ilus suletutt. Algul ei võtnud ta midagi peale külma vee, aga mõne päeva pärast võttis ta meie pihu pealt kärbseid, mida me õuest talle püüdsime. Ka lendama õppis ta.

Ei läinud mööda kuudki, kui ta juba lendas. Mitu korda oli ta kadunud ja alati me arvasime, et ta on akna kaudu ära lennanud, kuid õhtu eel lendas ta ikka tagasi.

Järgmisel kevadel märkasid, et Tutil on õues pesa ja pesas piiksumad tillukesed pojad. Rõõmustasime kõik väga. Arvasime, et ta ei lahku oma pesast, kuid ta tuli ikka meid veel külastama. Mõnikord võttis ta kaasa ka oma suurekskasvanud pojad, kuid need olid arglikud ja lendasid minema. Nüüdki külastab Tuti meid. Anname talle alati leiva- ja saiaarasukesti.

J. Ratas, 10-a. (Nõmme)

Varahommik

Juba enne päiksetõusu
sammun valget talveteed,
luhas külmataat peab pidu,
järvel külmund vaiksed veed.

Härmas nüüd on puude ilud,
puhkab mets ja puhkab ra'a.
Kuuke piilub puude pilult —
lumi katab paksult maa.

Ojas rahus voolav vesi
kinni külmunud.
Suusadki ei paigal püsi, —
lapsed aina rahutud.

Regina Vaga

Väljas talv

Tali väljas — tore ilm,
täna rõõmu tunneb silm.
Mina kohe mäele lä'en,
endal' kelgu alla säen.

Kelk see lippab kõvasti,
kilkan ise rõõmsasti.
Viimaks kelk siis alla jõuab,
sealt veel kaugele ta sõuab.

Tore oli alla tulla,
halb on aga üles minna.
Sellest aga ma ei hooli,
hoian ikka kelgu rooli.

Helle Tia Laur, 7-a. (Retla algk.)

Kiirsõit

Mis meil viga sõita,
teisi sõidus ära võita.
Peeter, Peeter, lisa juure,
teeme sõidu hästi suure.
Ants ja Jüts, need jäävad taha,
kukuvad seal tihti maha.
„Võidukohta jõudsin mina!“
hüüab Peeter. „Oh kui kena!“

Roland Punab

Maksi

Hobune Maksi töötas Veeru talus.
Ta tööaeg kestis hommikust õhtuni.
Kord tahtis peremees müüa oma vana
truu Maksi, sest hobune jäi järjest
kõhnemaks. Maksi tõusis ju väga vara
ja pidi kohe oma tööd alustama. Tema
ülesandeks oli künnimasinat ja niidu-
masinat vedada, raskeid rukkikotte
veskile viia ja veel peremeest suurte
pakkidega kaugele sõidutada.

See oli talle varemgi raske, aga veel
raskem oli tal see siis, kui tal oli kaas-
laseks piits ja nälg. Ometi kord läks
sõit lahti uue peremehe juure! Kui
jõuti kohale ja kaup oli koos, viidi
Maksi uude, avarasse valgesse talli.

Seal toodi talle süüa ja lasti teda
puhata teeväsimusest. Järgmisel hom-
mikul pesti ja harjati ta mustjasvalk-
jat nahka, mis oli väga halvasti hoi-
tud. Uue peremehe juures kosus Maksi
hästi ja töötahe temas aina kasvas.
Nii sai kõhnast Maksist tugev hobune.

Liia Märskä (Tallinn)

„MÄNG JA TÖÖ“ AJAKIRI OKTOOBRILASTEILE ILMUB ÜKS KORD KUUS NR. 2. VEEBRUAR 1941. II AASTAKÄIK

Väljaandjad: ELKNU Keskkomitee ja Hariduse Rahvakomissariaat.

Kirjastaja: RK „Pedagoogiline Kirjandus“.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 10.

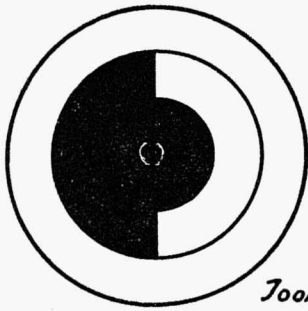
Tellimishind: 12 kuud — Rbl. 5.50, 6 kuud — Rbl. 2.75, 3 kuud — Rbl. 1.50. Tellimisi võtavad vastu RK „Pedagoogiline Kirjandus“, Pärnu m. 10—2, RKK Müügiosakond, Tallinn, Pärnu m. 10—24, kõik RKK raamatukauplused, ajalehete kontorid, postiasutused-sidekontorid ja RKK Kollektiiv-müügi usaldusmehed.

Vastutav toimetaja: K. Raesaar. Tehniline toimetaja: I. Peterson. Korrektorid: L. Randman ja S. Vasard. Ladumisele antud 31. I 1941. Trükkimisele antud 14. II 1941. Trükikoja tellimise nr. 787. MB—2764. 1½ trükipoognat. Trükiarv 10000 eksemplari.

Журнал для октябрят „Игра и труд“ на эстонском языке.

ГИЗ „Педагогическая Литература“. Таллин. „Типография Коммунист“, Таллин, ул. Пикк 2.

VÄRVIVURR

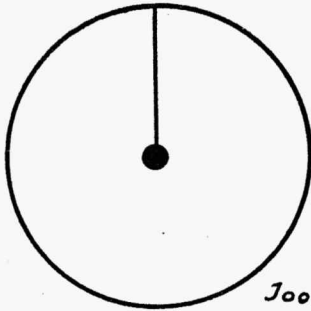
Joon. 1.

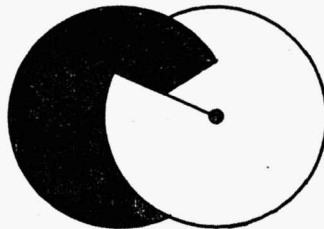
Joon. 2.

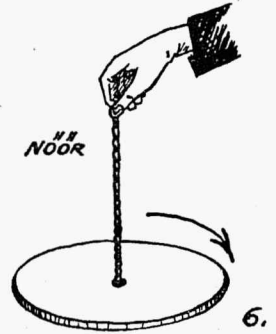
3.

Joon. 4.

Joon. 5.

6.

Kui olete joonistanud vesivärvi-dega, siis olete kindlasti märganud, et kahe värvi segamisel tekib hoopis uus värv. Näiteks kollase ja sinise värvi segamisel saame rohelise värvi.

Värvide segamist võime teha ka vee- ta — nõndanimetatud värvivurril.

Vurri valmistamine on lihtne. Lõi- gake saega vineerist 8-sm. läbimõõduga ketas. Tehke ketta sentrisse (kesk- kohta) väike auguke, millest torgake nõör läbi ja siduge otsa sõlm. Sõlm tehke nii suur, et nõör enam läbi ei tuleks ja et ketas ripuks nõöri otsas (joon. 6).

Vurr ongi valmis.

Hästi keerdu keerutatud nõöri va- baks lastes hakkab ketas kiiresti pöör- lema.

Katseiks valmistame paberist kettaid niisama suure (8 sm) läbimõõduga ja augukesega sentris. Lõikame läikpabe- rist sinise, punase, kollase, musta ja valge ketta. Need kettad lõikame lõhki kuni sentrini (joon. 4) ja asetame paarikaupa vurrile nii, et üks ketas lä- heks lõike vahelt teise sisse (joon. 5) ja et nad kataksid poole üksteisest.

Katsetame näiteks kollase ja sinise kettaga.

Värvivurri kiirel pöörlemisel me ei näe enam kollast ja sinist värvi, vaid rohelist.

Katke sinise kettaga rohkem kollast — mis värvi te näete siis?

Katsetage vastupidi, s. o. jätke kol- last ketast rohem paistma, siis saate vurri pöörlemisel kollakasroheline värvi.

Tehke proovi punase ja sinisega, pu- nase ja kollasega ning musta ja val- gega!

Neist katseist õpite, kuipalju peab üht või teist värvi segama, et saada soovitud uus värvitoon.

Valmistage veel kettaid (joon. 1 ja 2). Neid pole tarvis lõhki lõigata: tor- gake lihtsalt nõör august läbi ja ase- tage värvivurrile (üksikult, mitte paar- ris!).

Pange vurr pöörlema! Mida näete nüüd?

Katsetage mitmesuguselt joonistatud ja lõigatud ketastega, tähekestega jne.

Ja lõpuks valmistage ketas joonise nr. 3 kohaselt. Selle ketta t a s a s e l pöörlemisel näete joonte kohal vikere- kaare värve mõnikord üsna selgesti.

VIHKUDEST TEE

Nõukogude Liidus kaugel Baikiti külakeses, mis asub Siberi jõe Podkamennaja Tunguska kaldal, elab väike koolilaps Marusja Pankagir.

Iga päev paneb Marusja oma kotti õpikuid, vihke, sullepea, pliatsi ja värvid. Kõik need asjad olid ära käinud pika mäa enne kui nad sattusid tüdrukukese kätte. Tugev vedur sõitis Moskvast tervelt neli tuhat kilomeetrit enne kui ta jõudis Siberi linna Krasnojarski. Sealt rändasid raamatud ja vihud veel tuhat kilomeetrit jõe mööda põhja poole Baikiti külla.

Iga päev käib Marusja koolis. Ja kõik tema sõbrad lähevad kooli. Neid sõpru on tal nelikümmend miljonit. Tervenisti nelikümmend miljonit last käib Nõukogude Liidus koolis! Seal õpivad kõik koolivanused lapsed ja nad kõik saavad vajalise koolivarustuse.

Paberitöölised valmistasid näiteks läinud aastal koolilaste jaoks üle mil-

jardi vihu. Kui need asetada kõrvuti, saame tee, mis on sada seitsekümmend tuhat kilomeetrit pikk. Vaadake, kus on alles tee! See ulatub neli korda ümber maakera ja sellest jääb veel natuke järelegi.

Trükitöölised trükkisid õpilastele seitsekümmend kaheksa ja pool miljonit uut õpikut. Kui kõik need õpikud mahutada kõrvuti riulile, milline peab see küll olema? Te kuulete kohe: kui tahate riputada selle riuli kahe naela külge, tuleb üks nael lüüa Moskvasse, teine Sevastopolisse.

Huvitav on ka lugu pliatsitega. Kui need panna ühte sambasse, mille jämedusse mahub tuhat pliatsit, saame tulba, mis ületab kõrguselt Kaukaasia kõrgeima mäe Elbrusi.

Loendasime igasuguseid asju, aga kevadel hakkame loendama kõige huvitavat, nimelt: mitu miljonit last on saanud „väga head“?